

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Tilsynssaker vedrørende kontrollfunksjonen

Halvdagsseminar for verdipapirforetakene 1. desember 2010

Tilsynsrådgiver Leif Roar Johansen

Kontrollfunksjonen er et viktig prioriteringsområde ved stedlige tilsyn

- Styring og kontroll er et hovedtema ved stedlig tilsyn
- Ved siden av tillit til foretakets styre og ledelse er tillit til foretakets kontrollmiljø helt avgjørende.
  - Compliance
  - Risikostyring
  - Operasjonelle kontroller
  - Internrevisjon

Rettslige utgangspunkter

- Kontrollfunksjonen: vphl § 9-11, jf. vpf § 9-8
- Risikostyring vpf § 9-9 og Internrevisjon vpf § 9-10
- Foretaket skal tilpasse kravene til virksomhetens art, omfang og kompleksitet, jf vpf § 9-11

Finanstilsynets merknader angående kontrollfunksjonen

- Complianceplan
- Oversikt og dokumentasjon på gjennomførte kontroller
- Oversikt over hendelser og avvik
- Rapportering (hensiktsmessig innhold, frekvens og linjer)
- Rutiner og retningslinjer

Struktur/
notoritet

- Uavhengig kontroll (ikke kontrollere seg selv)
- Uavhengige rapporteringslinjer
- Effektiv kontroll
- Nødvendig autoritet, ekspertise og ressurser

Uavhengig
og effektiv

[http://www.finanstilsynet.no/no/Verdipapiromradet/Verdipapirforetak/
Informasjon/Offentlige-brev/](http://www.finanstilsynet.no/no/Verdipapiromradet/Verdipapirforetak/Informasjon/Offentlige-brev/)

«det er viktig at kontrollfunksjonen har **hensiktsmessige planer** for fremtidig kontrollarbeid og tilsvarende en systematisk **oversikt over og dokumentasjon** på gjennomførte kontroller. Videre at funksjonen har en **hensiktsmessig rapportering** som er egnet til å gi et overordnet bilde over situasjonen på det området kontrollfunksjonen har ansvaret for.»

Struktur/notoritet - complianceplan

«Finanstilsynet vil dog anbefale at foretaket **strukturerer compliancearbeidet etter en periodisk complianceplan**, slik at planlagte kontrollhandlinger/ stikkprøver og planlagte tiltak knyttet til opplæring/bevisstgjøring på regelverket har en forankring utover løpende respons på forespørsler fra Oslo Børs, Finanstilsynet eller Økokrim.»

Struktur/notoritet

- oversikt og dokumentasjon på gjennomførte kontroller

«Det er likevel beklagelig at compliance officer ikke kan fremvise dokumentasjon for kontrollene som er gjort i tråd med instruksen...»

«kontrollhandlinger og utredninger dokumenteres løpende og arkiveres systematisk men det forelå ikke en overordnet sjekkliste på gjennomførte kontrollaktiviteter»

Struktur/notoritet

- oversikt over hendelser og avvik

«Finanstilsynet stilte derfor spørsmål om Compliance hadde tilstrekkelig samlet oversikt over små og store hendelser/avvik til å kunne **avdekke risiko, iverksette forebyggende tiltak og vurdere om retningslinjer, rutiner og prosedyrer er tilstrekkelig effektive**»

Struktur/notoritet

- rapportering (innhold)

«Med ”hensiktsmessig rapportering” menes her rapportering hvor man har tilpasset rapporteringslinjer, detaljnivå og hyppighet til virksomhetens art, omfang og kompleksitet. Hensiktsmessig rapportering skal for det første være egnet til å gi Foretaket et **overordnet bilde** over situasjonen i Foretaket på det området Compliance har ansvaret for. For det annet skal rapportene gi **grunnlag for å iverksette nødvendige tiltak** – både mer akutte ad hoc-inngrep, men også i forhold til mer planmessig og langsiktig arbeid innenfor Compliance. Rapportering er også viktig for å skape **notoritet** internt og eksternt overfor tilsynsmyndigheter over hvilket arbeid som faktisk er utført av Compliance.»

Struktur/notoritet

- rapportering (frekvens/mottakere)

«Finanstilsynet inntrykk etter det stedlige tilsynet var at det i liten grad var fast formalisert løpende rapportering fra forretningsområdene eller fra kontrollmiljøet...til [ledelsen av filialen]»

«Av det materiale som ble fremlagt overfor Finanstilsynet foreligger det kun halvårlige compliance-rapporter. Filialen opplyser at [i sitt tilsvarende] har besluttet at det skal rapporteres kvartalsvis fremover.»

Uavhengig kontrollfunksjon

«Det følger av vphl § 9-11 (5), jf vpf § 9-8, at foretaket skal ha en effektiv og uavhengig kontrollfunksjon som skal sikre at foretaket oppfyller sine forpliktelser etter vphl og forskrifter. Denne kontrollfunksjonen kan som hovedregel ikke utøves av en person som er involvert i utøvelsen av de tjenester og funksjoner som skal kontrolleres. Unntak fra dette kan gjøres dersom foretaket godtgjør at kravene ikke står i rimelig forhold til virksomhetens art, omfang og kompleksitet og forutsatt at kontrollfunksjonen forblir effektiv.»
jf vpf § 9-11.

Tilsvarende krav til uavhengig risikostyringsfunksjon i vpf § 9-9, jf § 9-11 (2).

Uavhengig kontrollfunksjon - blandede roller

«...hadde foretaket kun to ansatte og var organisert slik at [NN] var både styreleder, daglig leder og faktisk leder, i tillegg til at han ivaretok compliancefunksjonen og fylte en av de to **operative rollene** i foretaket som investeringsrådgiver, ordreformidler og ”Introducing Broker.»

«Oppfølgingen av foretakets etterlevelse av lover og regler (compliance) ivaretas av [NN], som samtidig er daglig leder, deltar aktivt i foretakets **operative virksomhet** og er dominerende eier.»

«foretakets compliancefunksjon ble ivaretatt av en person som også er filialleder, Head of Corporate Finance, faktisk leder og styremedlem, og som dermed er involvert i foretakets **operative virksomhet.**»

Uavhengig kontrollfunksjon - rapporteringslinjer

«Siden daglig leder deltar aktivt i utøvelse av investeringstjenester vil Kredittilsynet be foretaket å vurdere om complianceansvarlig kan ha en mer **direkte rapporteringslinje til foretakets styre**, for dermed bedre å sikre at kravene i vpf § 9-8 overholdes.»

«Foretakets risk controller rapporterer til foretakets daglige leder. Foretakets compliance officer rapporterer til risk controller og til daglig leder (ved saker av uvanlig art eller stor betydning for foretaket). Foretakets daglige leder arbeider operativt innenfor foretakets corporate finance avdeling. Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål om ikke henholdsvis risk controller og compliance officer bør ha en mer direkte rapporteringslinje til styret, utover de periodiske risk control rapportene og compliance rapportene til styret for dermed bedre å legge til rette for uavhengige kontrollfunksjoner.»

Effektiv kontroll

«Foretakets administrasjon har ikke evnet å fange opp dette forholdet i den daglige kontrollen. Kredittilsynet stiller seg spørsmålet om kontrollen har vært effektiv tatt i betraktning virksomhetens størrelse og den nærhet medarbeiderne har til hverandre i det daglige. »

«Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at de forhold som er behandlet i rapporten synes å vise at foretakets kontrollfunksjon ikke har vært god nok.»

Nødvendig autoritet, ekspertise og ressurser, jf vpf § 9-8 (3)

«Finanstilsynets utgangspunkt er at det er opp til Foretaket selv, hensyntatt virksomhetens art, omfang og kompleksitet slik den til enhver tid fremstår, å sørge for tilstrekkelige ressurser, både med hensyn til årsverk og kompetanse, til å kunne gjennomføre kontroll av etterlevelse i samsvar med lov og forskrifter. »

«Compliancefunksjonen...består av én person i 60 % stilling. Denne har i tillegg ansvar for Foretakets risikostyring. ...ansvaret for å føre kontroll med et agentnett på 13 tilknyttede agenter med totalt 48 ansatte...videre ansvarlig for rapportering til Finanstilsynet, Foretakets inntektsanalyser og salgsstatistikker, [mv]...»

Ressurser

- tilknyttede agenter

«Som nevnt vil verdipapirforetaket være ansvarlig for den virksomheten som tilknyttede agenter driver på foretakets vegne. Verdipapirforetaket er ansvarlig både for at virksomhetsregler blir overholdt og for at agenten er egnet. De organisatoriske kravene i verdipapirhandelloven kommer ikke til anvendelse for agenter. Slik Finanstilsynet bedømmer det, vil bruk av tilknyttede agenter kunne være krevende for verdipapirforetak å følge opp. Det må derfor stilles krav til en meget robust compliancefunksjon når agentbruken er omfattende.»

Ressurser

- eksterne kontrolltjenester

«Finanstilsynet har kommunisert til foretaket at det kan kjøpe enkelte kontrolltjenester, men at det formelle og reelle ansvaret for compliancefunksjonen under enhver omstendighet tilligger foretaket og at foretaket har en løpende forpliktelse til å oppfylle de krav som følger av vpf § 9-8.»

Ressurser

- internrevisjon

«Finanstilsynet vil presisere at det er Foretakets Compliance som har ansvaret for kontroll av etterlevelse. Dette er imidlertid ikke til hinder for at også andre i Foretaket eller Konsernet selv har et ansvar for å sørge for etterlevelse av lover og regler. Konsernets internrevisjon kan bistå Compliance, men internrevisjonens hovedoppgave er bl.a. å vurdere om Foretakets compliancefunksjon er tilstrekkelig og effektiv, jf. vpf. § 9-10, og slik at ansvaret for kontroll av etterlevelse ligger hos Compliance og ikke internrevisjon»

Oppsummering

- Complianceplan
- Oversikt og dokumentasjon på gjennomførte kontroller
- Oversikt over hendelser og avvik
- Rapportering (hensiktsmessig innhold, frekvens og linjer)
- Rutiner og retningslinjer

Struktur/
notoritet

- Uavhengig kontroll (ikke kontrollere seg selv)
- Uavhengige rapporteringslinjer
- Effektiv kontroll
- Nødvendig autoritet, ekspertise og ressurser

Uavhengig
og effektiv

[http://www.finanstilsynet.no/no/Verdipapiromradet/Verdipapirforetak/
Informasjon/Offentlige-brev/](http://www.finanstilsynet.no/no/Verdipapiromradet/Verdipapirforetak/Informasjon/Offentlige-brev/)

FINANSTILSYNET

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

www.finanstilsynet.no

leif.roar.johansen@finanstilsynet.no

